על פי שיעורו של הרב **איתן כהן** שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת **פרי מגדים**, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת **האזינו**, תשפ"ז

לתת שוחד לבורא עולם!

כותב המדרש (ילקוט תהילים פרק י"ז): אמר הקב"ה לדוד, על חינם עשית סנהדרין? לך ותדון לפניהם. כאילו: הקמת סנהדרין, אז מה זה בחינם? לך תדון לפניהם, מה שיגידו לך – תעשה. יוצא, שדוד המלך לא רצה ללכת לסנהדרין. הוא רצה שבורא עולם הוא שישפוט אותו. ולמה?

אמר לו דוד: ריבונו של עולם, כתבת בתורתך "ושוחד לא תיקח", והם מתייראים לקחת שוחד. תראה, אני יודע שאם אני הולך אליהם – הסתבכתי שם. מאה אחוזים. אני רוצה לתת להם איזו מעטפה שהדברים יסתדרו, אבל מה אני אגיד לך? אלו אנשים שהולכים עם התורה יד ביד, לא מוכנים, הם לא רוצים שוחד. אז מה אני אעשה? הסתבכתי. לכן אני לא רוצה לדון איתם.

אבל אתה, אלוקים, שאתה נוטל שוחד – מקבל מעטפות. איתך אני יכול לדבר. יאללה, אשים לך מעטפה, הדברים יסתדרו.

פלא פלאים! חז"ל דורשים "שוחד" – שהוא חד, שאני והוא אותו דבר בדיוק. מה אני אמרתי, הוא אומר.

פלא פלאים, בורא עולם נוטל שוחד! איך יכול להיות? "שנאמר: שוחד מחיק רשע יקח. ומהו השוחד שהקדוש ברוך הוא נוטל מן הרשעים? תשובה ומעשים טובים".

המעטפה של אלוקים זה תשובה ומעשים טובים. עם זה בורא עולם חותם אותך לחיים טובים כשאתה לא בסדר.

"אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בניי, עד ששערי תשובה פתוחים – עשו תשובה, שאני נוטל שוחד בעולם הזה. אבל משאני יושב בדין לעולם הבא, איני נוטל שוחד." היום תבוא, תדבר איתי – אני לוקח שוחד.

החפץ חיים: צדקה וחסד משלימים את התשובה

טוב, ומה זה מעשים טובים? תשובה – הבנו מה זה תשובה. מה זה מעשים טובים?

כותב החפץ חיים (אהבת חסד חלק ב' פרק ג'): "ומעשים טובים מרמז על עניין צדקה וחסד שאדם עושה בעולם הזה, והם גורמים שתתקבל תשובתו למעלה אף אם אינה ראויה לפי גדרי המשפט."

זאת אומרת: בן אדם עשה תשובה, אבל לפי הלכות תשובה זו לא תשובה טובה. זו תשובה של חמישים אחוז, שישים אחוז. אבל אם עם התשובה שעשית אתה גם עושה חסד, אתה גם עושה צדקות – אה, בזה בורא עולם משלים לך את התשובה, שעשית תשובה מושלמת מאה אחוזים.

פלא פלאים! יוצא שהעבודה שלנו, דבר ראשון, זה לעשות צדקה וחסד בימים האלו. מה נשאר לנו? עוד יום אחד. חסד אפשר לעשות גם בכיפורים. וגם צדקה. כדי שהתשובה שלו תתקבל גם כשהיא לא מושלמת.

"יש מדרגות יותר גבוהות" – הרב אוירבך והגאון מטשעבין

את הסיפור הזה כבר סיפרנו אותו כל שנה, ואני אספר אותו שוב, כי אצל אנשים נראה שחסד זה לא משהו גדול. ובשביל שיכנס ללב לדעת כמה חשוב באמת העניין שבן אדם עושה טוב אחד עם השני.

הסיפור הראשון זה הסיפור שהיה עם הרב אוירבך זצ"ל, סיפור מפורסם מאוד: יום אחד, בערב כיפורים, הוא חזר מבית הכנסת מתפילת ערבית, ובדרך הביתה ראה יהודים שעושים שירים בבית כנסת, איזה "זיץ". מה זה שירים? כיפורים היום! מה זה זמן של שירה פה עכשיו?

נכנסתי כדי להוכיח אותם. כשנכנסתי כדי להוכיח אותם, אני רואה שם יהודים ככה מסביב לשולחן, מתנדנדים ושרים שירים. ובראש השולחן ישב שמה הגאון מטשעבין. פלא פלאים! כשראיתי את הגאון מטשעבין – ברחתי מהמקום.

במוצאי כיפורים עשיתי הבדלה והלכתי לרב מטשעבין: ילמדנו רבנו, תגיד, בכיפורים צריכים לשיר עם אנשים? זה כיפורים?

מה אני אגיד לך? אני בדיוק כמוך עשיתי. עברתי אחרי תפילת ערבית, הלכתי הביתה, אני רואה אנשים שרים. נכנסתי כדי להוכיח אותם. כשנכנסתי להוכיח אותם – אתה יודע מי האנשים האלו? אלו אנשים שבורים. אלו אנשים שעברו את השואה, חלק אין להם הורים, חלק אין להם נשים, אין להם ילדים. אנשים, אתה יודע, שבורים ומרוסקים, שמצאו קצת זמן של נחמה להתנחם.

אני עמדתי בדלת ואמרתי לעצמי: רב דב, תגיד, מה יעשה נחת רוח לבורא עולם? אני נוהג שבערב כיפורים, אחרי תפילת ערבית, אני הולך הביתה ולומד את כל מסכת יומא – שמונים ושמונה דפים. אמרתי: ריבונו של עולם, מה יעשה לך יותר נחת רוח – כשאני אשב עם היהודים השבורים האלו ואשיר איתם שירה, או שאני אלמד שמונים ושמונה דפים? חשבתי על זה, אמרתי: הנחת רוח לבורא עולם זה שאני אשב עם היהודים השבורים האלו, ואני אשיר איתם, ואני אחזק אותם.

והרב אוירבך היה חוזר על הסיפור הזה ובוכה כל הזמן. היה בוכה והיה אומר: בן אדם יכול ללמוד בערב אחד שמונים ושמונה דפים, אבל תדע – יש מדרגות יותר גבוהות מאלו. יש מדרגות יותר גבוהות מאלו.

ט"ו באב ויום הכיפורים – כמניין "כלה"

הרב אוירבך שאל: חז"ל אומרים בסוף מסכת תענית, "לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכיפורים". מה היה בתוך הימים האלו? שבהם בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים. ט"ו באב מתאים לי, בין הזמנים, שיצאו, יחולו בכרמים, מצוין. אבל יום כיפורים? אין מה לעשות בכיפורים? בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים בכיפורים? תשב, תתפלל, תלמד – מה תעשה? כיפורים היום! ואיזה פלא פלאים, הקושיה היא קושיה גדולה עד מאוד.

אומר הרב אוירבך: מט"ו באב עד יום כיפורים יש חמישים וחמישה ימים, כמניין "כלה". "כלה" זה מלשון הכלה [להכיל]. אתה יודע מה השורש של כל השידוכים? לדעת להכיל אחד את השני. אם אתה יודע להכיל, זה שורש השידוכים.

ולכן הזמן המתאים ביותר שבן אדם יכול להכיל אחד את השני זה בכיפורים. שמה בן אדם מוכן למחול לשני, לוותר לשני. לכן דווקא בזמן הזה, כשרצו להקים בית נאמן בישראל – הזמן המתאים ביותר שבן אדם יכול להכיל את השני זה בכיפורים. לכן בכיפורים היו בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים.

"הליכות שלמה": על מה שואלים בכיפור

הרב אוירבך זצ"ל סיפר בספר הליכות שלמה: ביום כיפורים אחד נכנסתי הביתה בשתים עשרה בלילה, מרוב השאלות שחיכו בדלת. ואנשים שאלו שאלות, וכל כך היו שאלות, ועד שנכנסתי הביתה – שתים עשרה בלילה.

על מה נסובו כל השאלות? על אוכל. כמה מותר לאכול, כמה אסור לאכול, דיברו רק על הנושאים האלו. ואף אחד לא שאל אותי שאלה אחת על מצוות היום – תשובה. אף אחד לא שאל אותי מה זה תשובה.

אמרתי: איזה דור הגענו! לוקחים את המסביב של המסביב של המצווה, אבל את המצווה עצמה, שזה העיקר, התשובה, אף אחד לא שאל אותי שום שאלה על זה.

עוד סיפר: היה אחד בשכונה, הוא כותב, שכל השכונה פגעו בו. והייתי בטוח שבערב כיפורים יהיה תור מתחילת השכונה עד הבית שלו, שאנשים יבואו לבקש ממנו מחילה – ורק שני אנשים הגיעו. אף אחד לא הגיע לבקש מחילה.

אנשים מבקשים מחילה רק ממי שלא פגעו בו. ממי שפגעת – אתה לא מבקש מחילה אף פעם. תבקש מחילה ממי שפגעת בו – שמה זה עבודה. בדרך כלל זה גם האישה.

הרב יעקב אדלשטיין ליד מיטת הבחור

סיפר איזה בחור: נכנסתי לישיבת פוניבז', לשיעור א'. אני חדש בישיבה ואני לא יודע.. המון בחורים בישיבה. ופתאום ביום כיפורים קיבלתי חום גבוה ולא יכולתי לתפקד, ונכנסתי למיטה לישון. אתה יודע, משחרית של כיפורים. היה איתי עוד בחור אחד, שהוא בא ישב ליד המיטה שלי והתפלל איתי ביחד את כל כיפורים – כולל שחרית, מוסף, מנחה, נעילה. כשלמטה חיכו לו בבית המדרש, כי הוא היה אחד הבחורים החשובים בישיבה.

ובהתחלה לא ידעתי למה הוא עושה פה. בסוף כששאלתי, התעניינתי מי זה הבחור הזה – זה היה הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל. זה כדי להנעים לי את היום כיפורים.

הרב אהרן קוטלר: נעילה עם יהודי מבוגר

הגיע איזה אדם מבוגר לישיבת לייקווד – לרב אהרן קוטלר, באמצע יום כיפורים, הוא לא הרגיש טוב. שאל אותו: רב אהרן, מה אני אעשה? אמר לו רב אהרן: תעלה לנוח בפנימייה.

בתפילת נעילה הגיע רב אהרן קוטלר לאיזה בחור: אני מבקש ממך, תעלה עם המבוגר הזה, תשב איתו, תתפלל איתו נעילה. – הרב, אני כל השנה מחכה לנעילה פה בישיבה, עכשיו אני אעלה שמה? אמר לו רב אהרן: תדע לך שלהיות ביחד איתו בנעילה, שווה את כל התפילות שהתפללת בכל כיפורים.

אחרי הכל – נכון, חשובות התפילות, אבל יש מדרגות אחרות, וזה השוחד היחיד שאלוקים לוקח – תשובה ומעשים טובים.

דין התשובה ומציאות התשובה – הסבא מנובהרדוק

אני קופץ עכשיו למצוות התשובה. שתי נקודות, ואחר כך נעבור למשהו אחר.

נקודה ראשונה, זה בספר מדרגת האדם של הרב יוזל, הסבא מנובהרדוק. הוא כותב שבתשובה יש שני חלקים: יש דין התשובה, ויש מציאות התשובה.

דין התשובה זה דבר מאוד מאוד קל, דבר פשוט ביותר. מה פשוט? זו הלכה בשולחן ערוך, זו גמרא מפורשת במסכת קידושין. על איזה אחד שבא לאיזו אישה, לאיזו בת, אומר לה: גברת, אני רוצה להתחתן איתך, את נראית לי מתאימה לי. היא אומרת לו: מה אתה מדבר? אני כל החיים שלי, השאיפה שלי להתחתן עם יהודי צדיק גמור. – זו הבעיה? לקח את הטבעת, אמר לה: הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור.

היא מקודשת או לא מקודשת? – ספק מקודשת. למה? שמא הרהר תשובה בליבו. אם היה מגיע אליהו הנביא והיה אומר שהרהר תשובה בליבו – אז כולם צועקים פה "מקודשת"? מה מקודשת? איך מקודשת? הבן אדם הזה עבריין! איזו מקודשת? הלכה בשולחן ערוך, בלי פלפולים עכשיו.

כותב הרמב"ם: אמש היה זה משוקץ, מתועב, שנוא – אמש! איזו מילים! – והיום אהוב, חביב, ידיד. איך? מה, לא מבין? אתמול מה היית? משוקץ! והיום חביב, נחמד, אהוב.

אומר הסבא מנובהרדוק: דין התשובה – זה בשנייה אחת, בהרהור תשובה אחד, בן אדם הופך להיות צדיק גמור. וזה שולחן ערוך, וזה דין התשובה.

מה הבעיה שיש לנו? מציאות התשובה. שמע, אבל אני לא יכול שכל החיים שלי יהיו כמו בנעילה. לא יכול, עזוב. מכיר את עצמי. אני כל שנה אומר שאני מקבל קבלות, בדרך כלל אם זה מחזיק עד סוכות זה מבורך. מה אני אגיד לך? שאני אשאר בתשובה צדיק גמור כמו שהייתי עד היום – זה לא מסתדר לי באמת.

זו עבודה אחרת. כותב שם בספר מדרגת האדם: חייב שתהיה לבן אדם איזו נגיעה מסוימת, ששמה הוא אומר לעצמו – בזה אני נשאר צדיק גמור, עם זה אני צועד השנה הזאתי. ובזה תהיה תשובה מושלמת.

דין התשובה – בהרהור אחד בן אדם זוכה לתשובה, והופך להיות אהוב, חביב, צדיק גמור. מציאות התשובה – נכון, היא עבודה. אבל בן אדם ידע שגם עבודה קטנה שבקטנות היא דבר יקר שאי אפשר לתאר אותו.

"מעביר ראשון ראשון" – הרמ"ע מפאנו

בסליחות אנחנו אומרים: "אל מלך יושב על כיסא רחמים, מתנהג בחסידות, מוחל עוונות עמו, מעביר ראשון ראשון". בדרך כלל באותו אתה מעביר את ההילוכים מראשון לשני, לא מראשון לראשון. מה זה "מעביר ראשון ראשון"?

הגמ' במסכת ראש השנה אומרת שבורא עולם, עבירה ראשונה מוחק לך אותה, מעביר אותה. עכשיו מה קורה? עבירה שהייתה שנייה, עוברת להיות ראשונה. גם אותה בורא עולם מעביר.

אם ככה, שואל הרמ"ע מפאנו: למה אדם הראשון, שאכל מעץ הדעת – הוא חטא פעם ראשונה, ובורא עולם הוא אל מלא רחמים, אז תעביר! הרי פעם ראשונה מעבירים! איזו גזירה נוראה – עד היום אנשים מתים בגלל חטא עץ הדעת. למה בורא עולם לא העביר והרי הוא מעביר ראשון ראשון!

זה יסוד גדול בשבילנו, ובשביל התשובה – אומר הרמ"ע מפאנו: מתי בורא עולם מעביר ראשון ראשון? כשבן אדם מרגיש שהוא חטא. אבל אם אדם מרגיש שהוא בכלל לא חטא – אז אין את מה להעביר.

כשבורא עולם בא לאדם הראשון, שואל אותו: למה אכלת מעץ הדעת? מה הוא ענה? "האישה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל". יש פה שני אשמים: אחד – אתה, ריבונו של עולם, אתה אשם בהכול – "האישה אשר נתת" – אתה נתת, בגללך הכול, זה דבר ראשון. דבר שני – זה בגלל האישה. ואיפה אני? אני מושלם, אני אין לי בעיות. אה, כזה בן אדם? אז אין מה להעביר.

ולכן חז"ל אומרים (יומא כב:): שאול באחת ועלתה לו, ודוד בשתיים ולא עלתה לו (שאול חטא

בחטא אחד ונענש ודוד חטא בשתים ולא נענש). למה? כי שאול לא הרגיש שהוא עשה בכלל עבירות: אה, תשמע, "העם אשר חמל על הצאן", פחדתי מהאנשים, אתה יודע, סיפורים. דוד המלך אמר "חטאתי" – בלי פלפולים, "חטאתי". וואי, זה דבר גדול!

כותב הרמ"ע מפאנו: בשביל שבורא עולם ימחל לבן אדם על העבירות, צריך להרגיש שיש עבירות. אם בן אדם לא מרגיש שהוא עבר עבירות – בן אדם אומר: ביטול תורה? איזה ביטול תורה? אני ביטול תורה? הכול בגלל הראש כולל, ברור, אין ספק. והחברותא – לא רוצה לדבר עליו בכלל. וחמי וחמותי, שהשם ירחם עליהם. אל תשאל! אני מושלם, אני אין לי בעיות. כל הבעיה זה רק השכנים שלי. אני – שימו אותי בתוך המדבר, אתה תראה איזה בן אדם מושלם. מושלם!

פה מתחילה הבעיה, בגלל זה אין תשובה. על מה בורא עולם ימחל לך אם אין עבירות? לכן העבודה – שבן אדם יבין שיש עבירות. כשיש עבירות, יש תשובה.

הרב ראובן קרלנשטיין: אי אפשר להחזיר "צדיקים" בתשובה

שואל הרב ראובן קרלנשטיין: אני לא מבין את אברהם אבינו. אברהם אבינו גייר, החזיר בתשובה אלפים. להחזיר בתשובה זה לא כפתורים. זה לא "תחזור בתשובה", הוא שם כיפה וזהו. אתה יודע איזו עבודה קשה הייתה לאברהם אבינו? עד שדיבר איתו, עד ששכנע אנשים. אנשים עובדי עבודה זרה – עד שדיבר איתם, לקח זמן. אבל אברהם אבינו עשה עבודה, לוקח זמן. המדרש כותב שישב עם איזה אחד חודש ימים. זו עבודה.

למה אצל לוט – היה ריב בין רועי מקנה אברהם לרועי מקנה לוט, אברהם אבינו מגיע ללוט: לוט, תשמע, אתה הולך ימינה – אני שמאלה. אתה שמאלה – אני ימינה. אין ביחד, נגמר הסיפור. למה לא החזיר אותו בתשובה? אני לא מבין! למה אברהם אבינו לא דיבר עם לוט, ניסה לשכנע אותו?

אומר הרב ראובן: אברהם אבינו יכול להחזיר בתשובה רק רשעים. הוא לא יכול להחזיר בתשובה צדיקים.

מה טען לוט? אני לא גזלן! מה אתה רוצה, שהמקנה שלי הולך לשדות של אחרים? זה לא גזל. למה? כי בורא עולם הבטיח לאברהם אבינו את כל ארץ ישראל, ולאברהם אבינו אין יורשים. אני הירוש שלו, אז אני בכלל לא גוזל – אני לוקח את שלי. אה, מי שצדיק – אין תשובה. אי אפשר להחזיר בתשובה צדיקים. אפשר להחזיר בתשובה רק רשעים.

אם בן אדם אומר על "על חטא שחטאנו לפניך", הוא מסתכל והוא אומר: אני לא נמצא פה. מי שנמצא פה זה החברותא שלי. אז על מה בורא עולם ימחול לך? אין על מה למחול.

"אם היית יודע את חומר העבודה" – התשובה לרמב"ם

לכן צריך בן אדם לדעת בימים האלו, להתחיל להבין מה שכתב אחד לרמב"ם, שהוא לא יודע על מה לומר "על חטא" השנה, כי משנה שעברה ראיתי שלא עברתי על שום עבירה [זה בטח היה איזה חסיד, לא אדם פשוט].

אומר לו הרמב"ם – אם היית יודע את חומר העבודה, עד כמה צריך לעבוד את השם הנכבד, היית יודע שכל מה שכתוב ב"על חטא" – הכול קיימת השנה פי כמה וכמה פעמים.

אלא מה? אנחנו לא מודעים מה חומר העבודה, מה צריכים לעבוד, מה זה בכלל נקרא עבירה. אם זה נקרא עבירה, או לא. כל הדברים האלו בן אדם לא מודע להם, ולכן הוא לא מבין על מה יש לחזור בתשובה. אבל אם בן אדם יודע על מה חוזרים בתשובה – יש עוון, יש, ואני עשיתי את העוון, וזה חטא חמור – מפה תגיע התשובה.

החזון איש: "מי אמר לך שבורא עולם לא נהנה מחיזוק של רגע?"

ראש ישיבת דרכי משה סיפר: הייתי בחור, למדתי בסלובודקה, והלכתי לחזון איש. אמרתי לו: הרב, לפני שנתיים הבטחתי לבורא עולם שאני בכיפורים אשתנה, ולא עשיתי כלום. נשארתי אותו בן אדם. שנה שעברה גם הבטחתי לאלוקים שאני משתנה, ונשארתי אותו בן אדם. אז למה צריך עוד כיפורים?

אמר לו החזון איש: יש שתי תשובות בדבר. אחד, מי אמר לך שבורא עולם לא נהנה מחיזוק של רגע? דבר שני – בורא עולם יודע את החולשה שלנו, ואף על פי כן הוא אומר לנו להמשיך. סימן שזו העבודה שלנו.

המשגיח שחתם את השידוך

סיפר איזה בחורצ'יק אחד: הייתי בישיבה, והמשגיח היה כל הזמן עובר ועוקץ אותי. כל הזמן היה מחפש איפה אני לא טוב ודוקר אותי. ויום אחד החלטתי: זהו, נגמר הסיפור של המשגיח הזה. ויום אחד המשגיח בא, נתן לי איזו עקיצה. אני קמתי, דפקתי על הבימה – והיה לי לשון חדה – ואני נתתי במשגיח בשפה הפשוטה 'באבי אביו'. קיללתי אותו, והראיתי לו בדיוק מי הוא, איזה רשע מרושע הוא. המשגיח בעצמו לא ידע איך לאכול את זה. הייתה דממה.

עברו איזה יומיים, והראש ישיבה הגיע, שואל אותי: תגיד, הייתה בינך לבין המשגיח איזו חוצפה? אמרתי לו: כן. – אז קח את הדברים, תלך הביתה.

אני לקחתי את המזוודה והלכתי. הייתי בחור מאוד כישרוני. ובאותו יום נבחנתי בישיבה אחרת, ובמקום קיבלו אותי. עברתי ישיבה קטנה, הגעתי לישיבה גדולה, עברו חמש שנים, ויצאתי לשידוכים.

מה אני אגיד לך? כל שידוך – פגישה ראשונה, שנייה, שלישית, רביעית, הכול מושלם. פתאום מקבל טלפון: לא, לא רוצים. – למה, מה הסיבה? – לא נראה לנו טוב. לא יודע למה. טוב, קורה. עוד פעם נפגש. ראשונה, שנייה, שלישית, הכול נחמד. פגישה חמישית – אה, לא, אנחנו לא רוצים. וככה עוד פעם, ועוד פעם.

אחרי שנפגשתי עם איזה עשרים בנות, אמרתי לאבא: אבא, התייאשתי משידוכים, אף אחד לא רוצה אותי, לא רוצה לשמוע שידוכים יותר. איזה לא נעים זה לשמוע רק "לא, לא".

עברה איזו תקופה, ויום אחד אני מקבל טלפון מאבא. אומר לי אבא: יש לנו איזו הצעה, יש איזו בת של איזה ראש ישיבה, אני מבקש ממך תיפגש איתה. – אבא, אני לא רוצה לשמוע שידוכים, לא רוצה! – בכל אופן, אולי בכל אופן תיפגש איתה. אמרתי לו: טוב, אבא ביקש, אני אעשה פעם אחת.

והפגישה ראשונה, שנייה, שלישית, רביעית – חיכיתי לטלפון שיגידו לא רוצים אותי. לא! המשיך, חמישית, ווארט. אמרתי: וואו, אחרי הווארט יהיה טלפון. לא. היו גם אירוסין, והייתה אחר כך גם חתונה. אתה יודע, עד היום של החתונה חיכיתי עוד לטלפון. אבל כשהגיע היום של החתונה ונכנסתי לאולם – אתה יודע איך רקדתי? הבנתי שזהו! רקדתי עם כל הכוחות שהיו בי, הכול. רקדתי בחתונה, התפרקתי לגמרי.

אולי חצי שנה אחר כך אני יושב עם חמי, הראש ישיבה הזה, והוא אומר לי: אתה יודע מי שחתם את השידוך שלך? זה המשגיח שלך בישיבה קטנה, אני התלבטתי אם כן או לא, והוא החותם. אמרתי: הוא?! האחרון שיחתום זה הוא!

כשנגמרה הסעודה, אני מחמי לקחתי אוטובוס, נסעתי למשגיח. הגעתי למשגיח, סיפרתי לו כך וכך. אומר לי: אתה צודק, אני אגיד לך מה שהיה.

אני יש לי בבית שלוש בנות, ואין שידוכים. אין שידוכים, אין! ולא ידעתי מה לעשות. אמרתי: מה אני אעשה? עשיתי הרבה סגולות – לא עוזר שום דבר.

פתאום התחלתי לחשוב, ונזכרתי שהקפדתי עליך, אמרתי לעצמי: אה, אתה מקפיד על אחרים – בשמיים גם מקפידים עליך. והחלטתי למחול לך מחילה גמורה. אמרתי: ריבונו של עולם, לבחור הזה והזה אני מוחל לו מחילה גמורה.

אל תשאל! ארבע שעות אחר כך מתקשר חמיך לעתיד, הראש ישיבה הזה. הוא שואל אותי: תגיד, איך הבחור הזה והזה? אתה יודע, רציתי להגיד "מושחת" – אבל מחלתי לך. אמרתי: וואי, איזה כישרוני, איזה בחור לעניין, איך הוא מדבר יפה, איך הוא יודע לצעוק טוב, משהו משהו! ובזה נחתם השידוך שלך.

אבל בינתיים, עד שאתה השתדכת ועד שאתה עברת כל מה שעברת – אני כבר חיתנתי שתי בנות, והבת השלישית כבר מאורסת.

מתברר שמי שמקפיד, מקפידים עליו משמיים. אתה צריך למחול!

כשאני אומר שצריך למחול, הכוונה היא למחול למי שיש מה למחול לו. אנשים מבקשים מחילה רק ממי שלא מגיע לו מחילה. תבקש מחילה ממי שפגעת בו.

לאלו שציערו אותך – תמחול. גם אם הוא לא בא לבקש ממך מחילה – אתה בלב תמחול מחילה גמורה על מה שהיה.

מנהלת המעון ויעל

סיפרה מנהלת של מעון: יש לי מעון במרכז הארץ. המעון הזה זה המעון אולי הכי מבוקש שהיה במרכז. משהו הכי מתוקתק שיש, הכי יפה. כל מי שנכנס יודע – פה זה בית מלון. כפשוטו. ובאמת רצו שאני אגדיל את המעון, היה ביקוש גדול מאוד. לא יכולתי להשתלט על הכול.

שנה אחת הגיעה למעון ילדה בשם יעל. יעל הזאת נולדה אחרי חמש עשרה שנות עקרות. הביאו אותה אליי למעון. ההבדל היה בין האמא לבין האבא: האבא היה אדם מאוד נחמד, מאוד חביב, הכול מסתכל רק על הדברים היפים. האמא מסתכלת רק על השחור – איפה שיש מה להעיר, הייתה מעירה. ואני תמיד אמרתי לגננות, לסייעות: כשהאמא הזאת מגיעה – רבע שעה קצת לנשום אוויר עמוק, עד שיעבור, ושלום על ישראל. וככה היה.

אבל מצד שני קיבלנו את יעל. לא הייתה אחת מהגננות והסייעות שלא אהבה אותה. היא הייתה צוחקת, מחייכת, שמחה מאוד מאוד. משהו באמת, מתנה מהשם.

זה היה ביום רביעי אחד, שהגננת התקשרה אליי ואמרה לי שמחמת סיבה משפחתית היא לא יכולה להגיע, אם אפשר למצוא מחליפה. ניסיתי למצוא מחליפה, לא הייתה. ואני הייתי המחליפה.

באחת בצהריים הרדמנו את כל הילדים במעון. בשעה שתיים הערנו אותם. כולם מתעוררים חוץ מיעל. בהתחלה חשבתי שאולי היא מאוד עייפה. ניגשתי אליה להעיר אותה – אני רואה שאין את מי להעיר.

במקום הזמנתי את מד"א. עם מד"א הגיעה גם משטרה. ובדקו, והתברר שאין לה לא דופק ולא נשימה – "מוות בעריסה".

נלקחתי למשטרה, חקרו אותי שתי וערב. כל החוקרים ישבו עליי רק שאני אודה שאני רצחתי אותה. הם לא חיפשו שום דבר חוץ מזה. וכמה שניסו כל הגננות, לומר עד כמה אני מיוחדת ועד כמה אני טובה – לא עזר. לא דמעות, לא בכיות. כל הכספים שהיו לנו, כל החסכונות, כל ההלוואות מהבנקים – שילמנו לעורך דין גדול מאוד כדי שיוציאו אותנו זכאים. ומה אני אגיד לך? שופטים לא רצו לשמוע שום דבר, רצו רק לשמוע שאני הרוצחת.

כשהסתיים השבעה, האמא של יעל הגיעה לבניין. איך שנכנסה לבניין התחילה לצעוק – והיא יודעת לצעוק: איפה הרוצחת? איפה הרוצחת? איפה?

ובינתיים, בין לבין, פיטרו את בעלי מהעבודה, בגלל שאשתו רוצחת. בתלמוד תורה היו מכים את הילדים שלי, בגלל שאמא שלהם רוצחת. וסיפורים שלמים, ואני לא ידעתי איך לאכול את הדברים האלו.

עבר זמן מסוים, השופטים החליטו להשתכנע שיש כזה מושג "מוות בעריסה", קורה. באמת אני לא אשמה בכלל. אני הייתי עוד לפני שהיה חוק שחייב לשים מצלמות.

אבל להישאר פה – לא יכולתי. עזבתי לדרום הארץ, לאיזו עיר שכוחה באיזה מקום. בעלי מצא איזה עבודות מזדמנות, הילדים נכנסו לבית ספר, ואני מצאתי את עצמי פקידה בדואר.

אולי אחרי שנתיים שאני נמצאת שמה, יום אחד בדואר אני מחכה, עוברת איזו אישה אחת, והאישה השנייה – זאת אמא של יעל! אמרתי: מה אני עושה פה עכשיו? רציתי לקום ולברוח. הבעיה שגם הפקידה השנייה כבר יצאה להפסקה, ואי אפשר להשאיר פה את הדואר בלי שום בן אדם. רציתי לקום ולברוח, ידעתי שזאתי עכשיו הורסת פה את הכול.

איך שהיא ניגשה, אומרת לי: אה, זו את? אני כבר שנתיים מחפשת אותך. תעשי טובה, אני רוצה לפגוש אותך.

קבענו להיפגש באיזו מסעדה בערב. הגענו לשמה, והיא סיפרה לי על כל החיים שלה. סיפרה לי על חמש עשרה שנות עקרות, כמה היא סבלה, כמה צער שהיה. ואחר כך היא סיפרה שנפטרה הילדה, והיא לא יכלה לאכול את זה. בעלה ניסה לומר לה שזה בסדר, השם נתן לנו מתנה חצי שנה, לא קרה כלום, המנהלת לא אשמה – איזו מנהלת תרצח בנות? לא שייך. אבל אני לא השתכנעתי, מהצער שהיה לי.

בסוף – אני רוצה לספר לך: לפני שנתיים חלמתי שאני הולכת בדרך, אני רואה את הבת שלי יעל, עצובה מאוד. היא אומרת לי: אמא, פגעת באיזו אישה אחת בצורה לא טובה. תדעי לך אמא, רוצים לתת לך מתנה מהשמיים, מתנה גדולה מאוד. אבל כיוון שפגעת בבן אדם, לא רוצים לתת לך את זה. אני מבקשת ממך, תבקשי מחילה מהמנהלת. רציתי לשאול את הבת שלי איזו מתנה מגיעה לי – ויעל נעלמה.

אני כבר שנתיים מחפשת אותך, וזה הסיפור: אני מבקשת שתמחלי לי.

היה קשה לי למחול לה על כל מה שעברנו. אבל סוף הסיפור – מחלתי לה מחילה גמורה. אחרי שנה מתקשרת אמא של יעל, אומרת לי: נולד לנו היום בן.

"אתה מונע מעצמך את השמחות שלך"

בן אדם לפעמים מגיעות לו מתנות מאלוקים, ולפעמים אתה בעצמך – בזה שאתה מקפיד על אחרים, אתה מונע מעצמך את השמחות שלך. כל אחד מאיתנו מחכה לאיזה שמחות בבית, מחכה לאיזה ישועות. ואתה אומר: אולי זה השכן הזה עשה לי. אולי לא! זה אתה בעצמך. אתה, שלא יכולת למחול לאחרים – זה המקור לכל הבעיות שיש.

ולכן העבודה שלנו עכשיו, שכל בן אדם ידע למחול לשני. מחילה גמורה, על כל מה שהיה ועל כל מה שיהיה. תכניס את אלוקים בתוך התמונה: יש דין, יש דיין, יש מנהיג לעולם. ככה המנהיג קבע, ככה השם רצה. זה רצון השם – וכשהבן אדם מבין שזה מהמנהיג, הוא יכול להירגע.

חתימה

יזכה אותנו השם שנזכה יחד עם כל בית ישראל להיחתם לחיים טובים ולשלום, לישועות גדולות, למשיח ברחמים, שנזכה בעזרת השם עוד לעלות לרגל בעזרת השם. מתוך בריאות והצלחה, שמחות בבית, ישועות גדולות. שנזכה לראות את כל בנינו ובנותינו כולם עובדי השם, שנזכה לסיעתא דשמיא שתלווה אותנו כל החיים, אמן ואמן.